

VIII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1914. 38. szám.

Budapest, szeptember 20.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona

Félévre — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A háboru és a csendőri szolgálat.

Irta: Justus.

Szokatlan idöket élünk. Mi, egy emberöltő óta szü-
letettek csak hirtől és a történelem adataiból ismerjük
a háborút. Az azzal járó kötelezettségekről szintén csak
valamelyes elemi ismeretekkel rendelkezünk.

Minthogy pedig a közelmúltban egészen belecseppen-
tünk a háboru kellős közepébe s bajtársaink nagyrésze,
úgyis mint tábori csendőr, s úgyis mint határvédelmi
kirendeltség nemcsak egészen közeli szemlélői lehetnek
a háboru folyamatának, hanem imitt-amott, a hol a
szolgálati kötelezettség úgy kívánta, az ellenséggel szem-
ben is derekasan és vitézül megállották a helyüket:
szükséges, hogy mi, az ittbonmaradtak is, a törvé-
nyek, utasítások és szabályok rendelkezései értelmében
segélyre legyünk mindenütt és minden tekintetben a
mozgósított haderőnek.

A háboru napjaiban sok és fontos kötelesség hárma-
lik a legegyszerűbb honpolgárra is. A csendőrré nézve
még fokozottabb mérvben hármanak ezek a kötelességek.

A csendőr nemcsak közbiztonsági közeg, nemcsak a
törvények öre ebben a történelmi pillanatokban, hanem
a haderő egyik kisegítő szerve is. Kötelessége tehát
mindjárt a háboru kezdetén ekként hatványozódván,
a közbiztonsági szolgálat teljesítése mellett és közben
ki kell terjesztenie a figyelmét mindazokra a követel-
ményekre, a melyek a mozgósítás, csapatszállítások s
a hadrakelt csapatok élelmezése iránt tett intézkedések
lebonyolítását és akadály nélküli kerosztúlvitelét meg-
könnyítik.

Ugyancsak éber figyelemmel kell kísérni a lakosság
magatartását a háboruval szemben.

Mindannyian tudjuk, hogy a monarchia, de szűkebb
házánk: Magyarország lakossága is többféle nemzeti-
ségből áll. Milliók vannak közöttünk, a kik nemzetiségi
és faji tekintetben ellenségeinkkel egyenlők. Ezt békés
időben nagyon sokszor ki is mutatták. Hiszen jól ismer-
jük mindannyian az irredenta, a pánszláv s a ruszofil
mozgalmakat, a melyeknek éppen az volt a célja,
hogy hazánk sokféle nemzetiségű lakosságának jó egyet-
értését megbontsa.

A mostani nehéz napokban ugyan összetart a lakos-

ság. Királyáért és hazájáért való lelkesedésében egyaránt
igaz és őszinte. Legalább még eddig nem igen lehetett
észrevenni, hogy a hazafias, honpolgári kötelességekkel
ellentétes érzelmek terjednének vagy terjesztetnének a
lakosság között. Az a néhány előfordult eset is, a me-
lyeket a hatóság és bajtársaink ébersége csakhamar osi-
rájában elfojtott, legtöbb esetben ittás egyének jelen-
téktelen okoskodása volt csak, a melyek egy részét, leg-
nagyobb valószínűség szerint, csak a mindenben rosszat-
sejtő, mindent félremagyarázni törekvő egyének igye-
keztek főbenjáró bűncselekményekként feltüntetni.

Ez azonban még nem mutatja azt, hogy teljesen nyu-
godtak lehetünk felölük. Az *ördög nem alszik*, tartja
a példaszó. Az emberek között is mindig akad olyan
mindennel elégedetlen, a ki vagy saját kezdeményezé-
séből, vagy mások általi felbujítás folytán, természetesen
a legnagyobb titokzatossággal, nemzetiségi tévesz-
méket igyekeznek terjeszteni embertársaik között.

De vannak a háborus állapotnak is az előbbiekhöz
hasonló, bár más irányban működő torzszülöttjei.

A mindenütt rossz híreket terjesztő alakok ezek, a
kik mindenről, a mi csak rossz bir lehet, a legbeava-
tottabb forrásból értesülnek s igyekeznek azt mindenütt,
a hol csak megfordulnak, elbírasszolni. Csapataink vere-
sége és hátrálása, rendkívüli sebesülési és halálozási
számarányok, az ellenség sikeres előnyomulása, védett
pozícióink feladása, saját csapataink lebecsülése, az
ellenséges csapatok kiváló kiképzésének és hősiességé-
nek kiemelése, folytonos hangoztatása képezik hiesz-
telései tárgyát.

Igaz, hogy a példaszó szerint *egy ferske nem csinál
tavaszt*, de mert ugyancsak ebben az értelemben véve
a dolgot, a rossz hír szárnyon jár, az ilyenfajta ala-
kokból ha csak egy van is egy községben, az is annyi
hirt tud terjeszteni, hogy az egész község lakosságának
attól fő a feje.

Ezek a jelenségek így magukban véve kiesiségek-
nek látszanak, sőt békés időben minden komolyabb
következmény nélkül el is onyésznek. Háborus viszo-
nyok között azonban egészen más szempontból kell
ezeket elbírálni, mert az ilyen rossz híreknek folytonos
terjesztése súlyos természetű bonyodalmaznak válhatik
kutforrásává.

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan
elismerett legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest,
II., Lánchíd-utca 6. — Gyára: Öntőház-utca 3. — Régi hangszerek javi-
tása, vétele és becsapása. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

A katonai büntetőtörvény 304. §-a az állam hadi ereje elleni büntettek közé sorolja a cselekményeket és a 305. §. szerint ezekben az ügyekben való vizsgálat foganatosítására és az ítélethozatalra, még ha polgári egyén is a gyanúsított (terhelt vagy vádlott), ezek rendszeres törvényes illetőségére való tekintet nélkül, a katonai bíróság illetékességét állapítja meg.

Ezért aztán, minden háború alkalmával, mint most is történt, részleges mozgósításnál a mozgósítási területen, általános mozgósítás elrendelése után pedig az ország egész területén lakó polgári egyénekre kiterjed a katonai bíróság illetékessége:

1. a jogosulatlan toborzás,
2. az esküvel fogadott katonai szolgálati köteleesség megszegésére való csábítás, vagy segélynyújtás,
3. a kémkedés és az állam hadi ereje ellen intézett más cselekmények által elkövetett büntettekre nézve, holott ugyanezek, mint tudjuk, békében a polgári büntető törvény 452—456. §-ai és az 1912. évi XXX. t.c. 66—72. §-ai alapján a polgári bíróság illetékessége alá tartoznak.

Ezek felemlítése után, tekintettel a jelenlegi háborús állapotra, éppen időszerűnek tartom a katonai büntetőtörvénynek a fentebb idézett büntetteket tárgyzó szakaszait a következőkben ismertetni.

A jogosulatlan toborozásról.

A katonai büntetőtörvény 306. §-a szerint a jogosulatlan toborzás büntetében válik bűnössé az:

a) a ki belföldön akármik, vagy külföldön a cs. és kir. osztrák-magyar, a magyar királyi és a cs. kir. osztrák (szóval mindkét) honvédségi hadesapatok felállításai körletében, ezek létszámához vagy kíséretéhez tartozó valamely embert más, mint a fentebb felsorolt hadi szolgálatra, vagy valamely lázadó párt fegyver-szolgálatára toboroz;

b) a ki valamely, ennek az államnak katonai szolgálatára eskü alatt kötelezett egyént, habár csak idegen tartományba való letelepedésre is toboroz; vagy

c) a ki emberrablást követ el a végett, hogy más, mint a fentebb felsorolt csapatokhoz ujonczokat, vagy a lázadóknak fegyvertársakat, vagy valamely idegen állam számára a cs. és kir. osztrák-magyar, a magyar királyi és a cs. kir. osztrák katonai, illetőleg honvédségi szolgálatra eszketett egyént települő gyanánt szerezzen.

Talán különösnek tűnik fel az olvasó előtt a katonai büntetőtörvény a szakaszában felsorolt büntettek elkövetésének a lehetősége most, a mikor az egész monarchia területén oly szigorúan örködnek a felett, hogy az ilyen cselekményeknek még a kísérete is megfűszerezett. Pedig nem is olyan lehetetlenség ez, ha tekintetbe vesszük a már fentebb is említett azt a körülményt, hogy a monarchia lakossága között nagyon

sokan vannak az ellenségeinkkel hasonló nemzetiségű, fajú és vallású népek.

S bár maga a törvény szavai is elég érthetők, könnyebb megértés okából egy pár rövid példával is igyekszem azt megmagyarázni.

Az említett törvényszakasz a) pontja szerinti büntettet elkövetheti az a szerb, rutén vagy tót magyar honos, a ki nemzetiségi körletében többeket arra iparkodik rábeszélni, hogy csoportosulva, esetleg éjnek idején vagy álürügy alatt nappal is, az ország határát átlépve, hadi szolgálatra — jelen esetben — az oroszokhoz vagy szerbekhez menjenek és ellenünk harcoljanak.

Elkövethető e pont szerint ez a büntett akként is, hogy valaki a sok rossz hír folytán esetleg az ország valamely részén fellázadó csoportban való segítségül fegyveres szolgálatra embereket toboroz.

A b) pont szerint még nem is szükséges, hogy az így összetoborzott egyénnek az ellenünk való harczolásba menjenek az ellenségeink hadseregébe. Már az is kimeríti e büntetést ismérveit, ha az összetoborzás abból a célból történik, hogy abban az ellenségessé, esetleg más idegen tartományba esupán letelepedés céljából igyekezzenek átjutni.

A c) pont szerinti büntett elkövethető az által, ha a toborzás nem sikerült esetében valaki erőszakosan kényszeritené, esetleg éppen a célból lerészegitené az embereket, hogy az ellenséghez, vagy a fentebb említett lázadókhöz csatlakozzanak, illetőleg átszállíthatók legyenek.

Aztán meg nem is szükséges a büntett ismérveinek kimerítéséhez, hogy a toborzott csoport átlépje az ország határát, vagy a lázadókhöz csatlakozzék a szándékolt célból. A büntett véghezvittnek tekintetik már azzal is, ha a toborzásra egy vagy több jelentkező akad.

Ha a megkísérelt toborzás nem sikerül, a cselekmény a katonai büntetőtörvény 310. §-a szerint a megkísérelt toborzás büntettévé minősül. A cselekmény tehát ebben az esetben is büntett lesz és csak a büntetés mérvé és minősége lesz más.

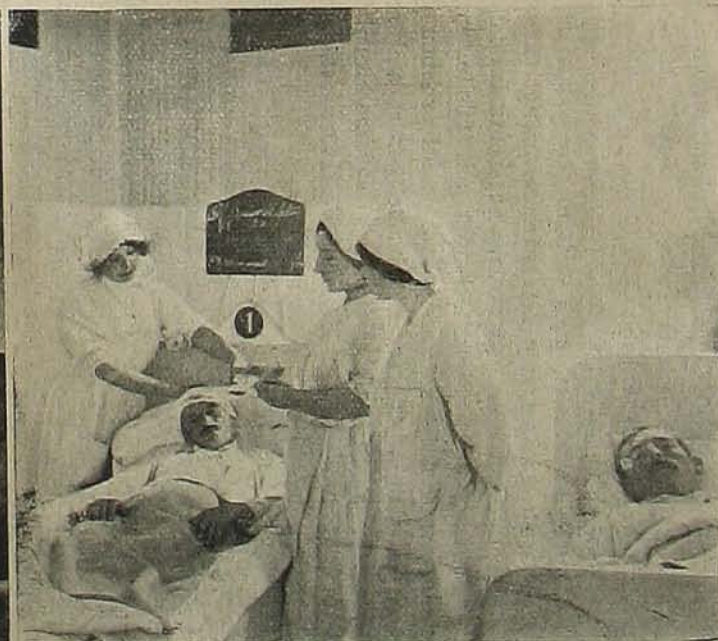
Ha ezek a büntettek háború idején az ellenséges állam vagy a lázadók javára követték el, a 307. §. szerint a tettes kötélt általi halállal büntetendő és ha még a háború alatt elfogatik, rögtönbírósággal kell vele elbánni.

Ha pedig a toborzás más — nem ellenséges — hatalom javára történik, akkor az a) és b) pontok alatti esetekben öt évtől 10 évig, a c) alatti esetben pedig 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtön lesz a büntetés.

Kísérlet esetében, ha ez a háború idején történt és a véghezvitt büntett halállal lett volna büntetendő, öt évtől 10 évig, ha emberrablással volt egybekötve,

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

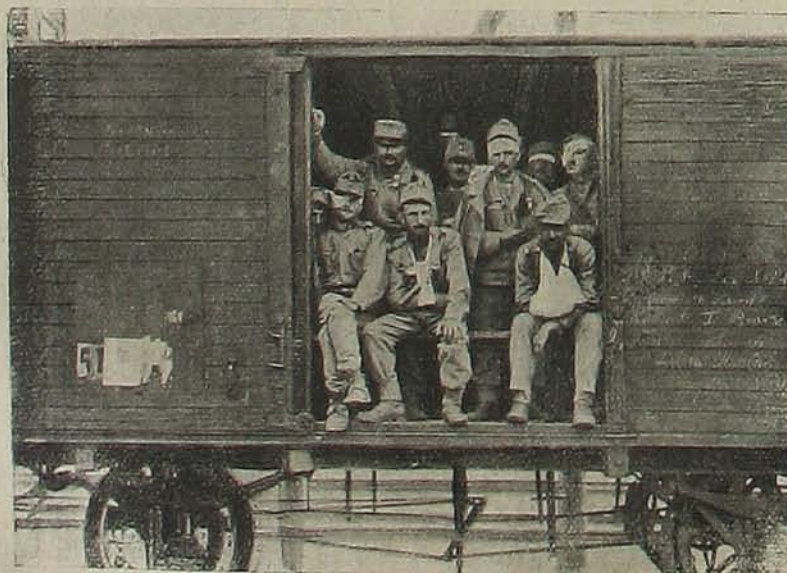
mely 10 perc alatt a legmákosabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ár K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kápesten. Orvosok által ajánlva. Három dobozban 10 ingy. postai szállítással.

Szobesültek a kórházban.

Egy kis útravaló.

Könnyű sebe ültek.

Háborús élet.

10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtön lesz kiszabandó.

A ki a jogosulatlan toborzásnál a büntettest tanácsal, tettel vagy másképen szándékosan segíti, a 311. §. szerint ép úgy tekintendő és büntetendő, mint maga a büntettest. Oly esetben azonban, midőn a tettes öt évtől 10 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő és ha a büntetést csak részben segítette, vagy ha nem volt tudomása arról, hogy az állam békéje veszélyeztetve van, egy évtől öt évig terjedhető börtön lesz a büntetés.

A ki pedig a jogosulatlan toborzás büntetéről tudomással bír, s azt a nélkül, hogy magát, vagy hozzátartozóit veszélynek tenné ki és megakadályozása lehetőségeben is áll, azt megakadályozni vagy a hatóságnak bejelenteni szándékosan elmulasztja, a fennforgó körülmények figyelembevételével hat hónaltól egy évig, a súlyos bekövetkezett hátrány fontosságához képest öt évig is terjedhető börtönnel büntetendő a 312. §. szerint.

Ellenben a 313. §. szerint teljes büntetlenség biztosított annak, a ki a jogosulatlan toborzás büntetéseben hármiként is bűnösé vált, de a toborzottak elszállításától önként elállott, vagy a toborzottak elmenetelét maga megakadályozza, vagy a toborzást a hatóságnak oly időben jelenti fel, midőn ez arról még tudomással nem bír s ekként a tett eredménytelené tehető volt.

(Folyt. köv.)

A bűnös tanulmányút.

Írta: Egy őrmester.

Az iskolai szünetekben — július és augusztus hónapokban — a garmazó csendőröknek gyakran van alkalmuk tanulmányúton levő tanulókkal találkozni. Kifejezetten a külsőről és sorduló körülményeiről könnyen fel lehet ismerni a járőrök rendszerint figyelemre sem méltatják az ilyen tanulmányútságot, mert ritkán fordul elő az az eset, hogy ilyenekkel szemben fel kell lépnie a csendőrnek, mivel ezek békésen szoktak haladni a kitűzött útiükön, az pedig ógyszólván fel sem tételezhető róluk, hogy még lopjanak is.

Ezek dacára megtörtént, hogy egy ilyen tanulmányúton levő tanuló lopásra vetemedett, de aztán keservesen meg is lakolt érte, tökrötette egész életművét.

Az eset ki nyomozása nem ment egészen simán, mert az illető ifju intelligenciájánál fogva rendkívül találékony és biztos fellépésű volt.

1906. év egyik augusztusi vasárnapján Sásd községben sétaközben Serdán nevű fiatal kalaposmesterrel találkoztam, ki kerékpáron kirándulásra készült. Az illetőt ismerve, útja iránt érdeklődtem, majd beszélgetés közben kerékpárját vettem szemügyre, mely teljesen új és elsőrendű gép volt. Távozása előtt megkérdeztem, hogy hol szerezte az igen szép kerékpárt. Nevezett emó váratlanul kérdésem láthatólag zavarba hozta, mindazonáltal hamar magához törve, mosolyogva azt felelte, hogy ohhoz igazán nagy szerencséje volt, mint azonban később kiderült, a szerencséje ráfizetett, mert a kerékpárt, mint mondta, előtte két nappal egy megszorult és tanulmányúton levő tanulóbtól vette 50 koronáért, bár a gép legalább is 180 koronát megért.

További faggatásomra elmondotta, hogy az illető ifju 19 év körüli előkelő származásának nézett ki és Kaposvár felé vette útját, nevét azonban megmondani nem tudta.

Fenti adatok megszerzése után Serdántól elválva, kisebb kerülővel hazatértem s mert őrsparancsnokom szabadságon volt, magamat egyik csendőrrel Kaposvár irányában fekvő egyik őrzárba vezényeltem. Ezt megelőzőleg azonban az előjegyzéseket átvizsgálva, kerékpárlopás nyomozásának elrendelését nem találtam, ennek dacára sem tudtam azon meggyőződésomról lemondani, hogy a kértékes kerékpár nem volna lopott tárgy.

Utunk a Pécs—Kaposvár közötti országúton vezetett, mely rendkívül forgalmas lévén, a járó-kelektől mitsem tudtunk meg a keresett egyén felől, azt senki sem látta.

Este 10—11 között érkezünk J. nyugalmazott alispán Szent-Márton pusztájára. A pusztán leportyázása után betértünk a kertészházba, hol a kertészlegénytől is kérdezősködünk a keresett egyén után, ki kevés gondolkodás után előadta, hogy a pusztán van egy ilyen ifju, ki az uraság hasonlókorú fiaival naponta vadászni jár és lovagolni is szokott velük. Állítólag egy nyugalmazott huszárezredes fia és az atyja az urasággal együtt katonáskodott valamikor s valószínű, hogy ezen régi ismeretség révén került hozzájuk mint vendég. Egyben megjegyezte, hogy most már el fog utazni, mert közeleg az iskolába való beiratkozás ideje és az uraság fia is elmennek hazulról, majd hozzátette, hogy miután az úr Erdélybe való, a vele volt kerékpárt pár nappal előbb a sásdi vasuti állomáson feladta, hazaküldötté, ő pedig az uraság fiaival Pestre fog utazni.

Rögtön tisztában voltam, hogy a kértékes kerékpár az uraságnál levő ifjutól származik. De arra is következtettem, hogy a kertész ama állítása, miszerint az illető egy nyugalmazott huszárezredes fia, valóság, mely körülmény fennforgása esetén fel kell hagynom azon ávanuval, hogy az illető a kerékpárt bűnös úton szerezte, mivel egy ilyen előkelő családból származott

Háborús élet. — Sebesült-szállító autók a pályaudvaron.

egyénről mégsem tételezhető fel egykönnyen az, hogy kerékpárt lopjon. Másrészt azonban egész éjszakán át azzal foglalkoztam, nem vezette-e félre az illető az uraságot is; végre is abban állapodtam meg, hogy reggel először is az urasággal fogok beszélni s ha ő is megerősíti a kertész állításait és a félrevezetés látszata is kizárt lesz, akkor az illetőt nem fogom zaklatni.

Reggel, alig világosodott, még mielőtt az uraság felkelt volna, már jött a keresett ifju és egyenesen a kertészház felé tartott. Odaérve a kertészlegénytől kérte a vadászpuskát, mely éjszakára a kertésznél volt. Ilyen körülmények között nem volt már idő a további tájékozódásra, mert az esetleges időhalasztással az eredmény meghiúsulhatott volna, miért is még mielőtt a kertész a kért puskát előadta volna, az ifju elé álltam és udvariasan megkérdeztem, hogy kihez van szerezcsém? Az illető észrevehetően meghökkenve váratlan felhukkanásunkon, de csakhamar visszanyerte higgadságát és kijelentette, hogy Gerbauser Ede, hetedik gimnáziumi tanuló Angyalosról, jelenleg az uraság vendége, egyébként a szünidő alatt tanulmányutat tett a Dunántúlon s így került véletlenül atyja régi jóbarátjához, majd pedig, hogy szavainak nagyobb hatása legyen, hozzátette még, miszerint atyja nyugalmazott huszárezredes.

Míg az illető az előadottakat meglehetősen szóáradattal elmondotta, végigvizsgáltam őt és a rajta volt ruházatot, de különösen a fehérneműt egy kissé kopottasnak találtam s általában — eltekintve attól, hogy az illető elég biztos fellépése mellett urias kinézésű és viselkedésű egyén volt — gyanusnak találtam és az állításaira megjegyeztem, hogy tudja-e azokat megfelelően igazolni? Nevezett elég sértődötten azt kérdezte, hogy milyen jogon vonjuk őt felelősségre? Majd megjegyezte, hogy jó lesz vele tapintatosabban eljárni, mert túlkapásainkat nem fogja szó nélkül hagyni és annak könnyen megihatjuk még a levét. Mindezek dacára is megmaradtam kíváncsiságom mellett és most már határozottan követeltem, hogy igazolja magát.

Midőn nevezett látta, hogy nem ülünk fel fennhéjázó beszédének, egy kevés gondolkodás után azt mondotta, hogy az uraság igazolni fogja őt, de még mielőtt oda mennénk, a pusztán lévő póstahivatalban is meggyőződhetünk állításainak valóságáról, mert ott igazolni fogják, hogy atyjának ajánlott levelet irt.

A póstán tényleg megállapítottam, hogy az illető adott fel egy ajánlott levelet Gerbauser ny. ezredes címére, de hogy mi volt a levélben, azt senki sem látta, miért is azt mondtam neki, hogy addig felügyelet alatt tartom, míg tényleg meg nem állapítom távirat útján személyazonosságát. Erre meghökkenve és kért, hogy ne csináljak neki itt szégyent, inkább menjünk Sásdra, ott majd beigazolja állításait.

Sásdra érkezve, tanuk jelenlétében újból igazolásra szólítottam, majd pedig a kerékpárja felől kérdezősködtem, melyet ballomás szerint pár nappal előbb a sásdi vasútállomáson feladott.

Nevezett először azt mondotta, hogy a gépet tényleg vasúton hazaküldte, majd midőn a feladóvévényt kértem tőle, azt mondotta, hogy elvesztette, mire megjegyeztem, miszerint az állomáson meg fogunk győződni, hogy tényleg adott-e fel kerékpárt, erre bevallotta, hogy a gépet eladta egy sásdi kalaposnak és csak azért tagadta, mert fél az atyjától, hogy megrója érte.

Ezen hazugsága után személyazonosságát megállapítandó, táviratot készítettem, melyet elküldése előtt neki felmutattam, mire töredelmesen bevallotta, hogy hamis nevet mondott be, mert ő nem Gerbauser, hanem N. N. pécsi születésű, budapesti lakos, állami tisztviselő fia. Az előbbi hamis nevet azért használta, hogy nagyobb tekintélye legyen. Egyben előadta, hogy Gerbauser ezredes még abból az időből ismeri, mikor atyja még huszárorrmester volt Pécsen és nevezett ezredes parancsnoksága alatt szolgált, ugyancsak onnan tudott J. alispánnak G. ezredessel való ismeretségéről is; a kerékpárt azonban még mindig saját tulajdonának mondotta.

Tekintettel az eddigi hazudozásaira, már az újabban bemondott név valóságában sem hittem, hanem megkerestem a budapesti államrendőrséget a szükséges adatok megállapítása végett.

A válasz néhány óra múlva megérkezett azzal, hogy az illető tényleg fentemlített állami tisztviselő fia, ki a hetedik gimnázium kijárása után tanulmányútra indult, de magával sem kerékpárt, sem pedig annyi pénzt nem vitt, hogy gépet vehetett volna.

Midőn ezen adatokat nevezettel közöltem, belátta, hogy le van leplezve és beismerte, miszerint útközben Vas megyében Horvátnádálja községben — miután a pénze elfogyott — a községi jegyzőhöz beállott irnoknak, de már akkor is az volt a szándéka, hogy ha nagyobb összegű pénzt kap kézhez, megszököik és hogy könnyen fel ne találhassák, ezért nem is mondotta meg a valódi nevét, hanem ott is hamis nevet használt. Miután azonban pénzt nem bíztak reá, néhány korona előleg felvétele után a jegyző teljesen új kerékpárját ellopva, melyen Vas megyéből ájtott Pécsre, hol több ismerőse volt, majd midőn a pénzből kifogyott, a kerékpárt Sásdán sásdi kalaposnak eladta, a pénz egy részét elköltötte, míg egy része még nála volt.

Ezen töredelmes vallomás után a kalaposnál volt kerékpárt őrizetbe vettük és a tolvajjal együtt a sásdi kir. járásbírósnak átadtuk.

A szombathelyi királyi törvényszék a rossz útra tévedt tanulmányutast a megérdemelt fogságbüntetéssel sújtotta.

Ezen eset is igazolja, hogy a csendőrnek még a szabad idejét sem szabad tétlenül eltöltenie, ha eredményesen akar működni, mert csak folytonos éberséggel és figyelemmel képes feladatának eleget tenni, míg a nélkül sok bűncselekmény kiderítetlenül marad. Főképen ne üljön fel egy csendőr sem holmiféle nagyhangu és a legtöbb esetben hamisan a magasabb összeköttetésekre hivatkozó gonosztevők raffinált fellépésének, mert különben sokszor szalaszt ki kezei közül büntetéseket.

Háborús élet. — A sebesültek vidáman fogadják a közönség éljenzését.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Merényletek királyunk ellen.

A szarajevói véres merénylet után — mely oly meg-
lepetésszerű változást idézett elő a trónöröklésben —
minden szem önkéntelenül az agg uralkodó felé for-
dult, a kinek élete fölött csaknem hét évtizedes uralkodása alatt mindig különös kegyelemmel örködött a végzet. Különös kegyelemmel — és ezt mondhatjuk, mert az agg uralkodó élete sem volt mentes a merényletektől és a véres terveket szűrgető titkos összeesküvésektől.

A szarajevói merénylet alkalmából a «Világ» egyik köz-
leménye elmondja hogy a király összesen hatszor for-
gott közvetlen életveszedelemben. Négyyszer merénylet
és összeesküvés, egyszer egy tervezett, de nem sikerült
rablótámadás és egyszer egy kideríthetetlen véletlen követ-
keztében.

Sorrendben az első az a rablótámadás volt, a melyet
1852 nyarán az uralkodó első magyarországi körútja
alatt Fazekas Dávid, a híres alföldi betyár tervezett az
uralkodó és kíséret ellen. Nagykőrös és Cegléd közt
akart barmadmagával rajtaütni az uralkodón és kísé-
rén és csak a szerencsés véletlennek volt köszönhető, hogy
a betyárok, nem lévén tisztában az uralkodó személy-
leírásával, nem őt, hanem Bachot, Magyarország akkori
abszolutisztikus belügyminiszterét vették üzöbe, sőt állí-
tógal el is fogták. Ennek az incidensnek — a melyen
utóbb a bécsi udvar körében is jót nevettek — lett az
eredménye a csendőrség szervezése.

Sokkal komolyabb merénylet volt azonban a máso-
dik, a melyet 1853-ban egy Libényi János nevű magyar
származású borbély Bécsben követett el az uralkodó
ellen. Libényi 1853 február 18-án tőrrel támadt az
uralkodóra és nyakán súlyosan megsebezte. Egykorú fel-
jegyzések szerint O'Donnell szárnysegéd, Ettenreich Jó-
zsef és Englisch József bécsi polgárok fegyverezték le a
merénylet, a kit nyolcz nappal utóbb már ki is végeztek.

Az uralkodó a kapott seb következtében tizenhat
napig volt ágyban fekvő beteg és állapotát különösen
az tette súlyossá, hogy a seb megbült és annak folytán
a fejen vértódlás keletkezett.

Ez idő alatt az uralkodót a birodalom minden részé-
ből elhalmozták részvétellel. Különösen jól esett az uralko-
dónak Magyarország részvéte, mely igazán impozáns és
nagyszabású demonstráció volt. A magyar társadalom és
az egész magyar nép egyszerűen kiközösítette tagjai so-
rából a merénylet és a hercegprimás vezetése alatt több
száztagú küldöttségben járult az uralkodó atyja, Ferencz
Károly elé, hogy a merénylet fölötti felháborodásának
kifejezést adjon. A küldöttségben olyanok is résztvettek,
a kik pedig a magyar forradalomban — még nem is
oly régen! — fegyverrel a kezükben harcoltak az uralko-
dó ellen és azóta is esküdt ellenségei maradtak az ab-
szolutisztikus irányzatnak. Így gróf Károlyi István, gróf
Teleki József, báró Eötvös József és mások. Az uralko-
dó maga is a véletlennek tulajdonította, hogy a me-
renylet éppen magyar származású volt és így a magyar
név ezzel a merénylettel csorbát nem szenvedett.

A harmadik merénylet az uralkodó élete ellen az
az összeesküvés volt, melyet 1864-ben a bécsi tanuló-
ifjúság egy kis csoportja szőtt a császár megölésére.
Korber Károly bécsi gimnáziumi tanuló több pajtásá-
val társaságot akart alapítani azzal a céllal, hogy meg-
ölik a császárt. Az összeesküvés persze kiderült és Kor-
bert, mielőtt az uralkodó életében kárt tehetett volna,
elfogták, utóbb pedig ötvenöt évi súlyos börtönre ítél-
ték el.

A negyedik merényletet az uralkodó ellen 1866 októ-
ber 28-án, Prágában követték el. A poroszoktól szen-
vedett vereség izgalmainak hatása alatt egy Pust Antal
nevű szabólegény, fegyverrel a kezében, támadt rá az uralko-
dóra, hogy őt megölje. A merénylet azonban nem
sikerült, mert Palmer angol bajóskapitány megghiúsította
azt. A legjobban szervezett merénylet, illetve össze-
esküvés volt az uralkodó élete ellen az, a melyet 1882-
ben az olasz irredentisták szöttek, Oberdank Vilmos
vezérlete alatt. Az összeesküvés célja az volt, hogy
az uralkodót bombával megöljék és Triestet pedig
Olaszországhoz csatolják. A terv végrehajtására fényes
alkalomnak kínálkozott az uralkodónak 1882 szeptem-
ber 8-ára tervezett triestzi látogatása. Az uralkodó ugyanis
megígérte a triestieknek, hogy megtekinti azt az ipar-
kiállítást, a mit a város annak megtünneplésére rende-
zett, hogy Triest immár ötszáz év óta tartozik a Habs-

burgok uralma alá. Az irredentisták ezt nyílt kihívásnak tekintették és ennek megbosszulására szervezték a bombamerényletet.

Szerencsés véletlennek tulajdonítható, hogy az összeküvést szeptember 7-én, tebát épen az uralkodó megérkezését megelőző napon, felfedezték és Oberdankot társaival együtt elfogták és ártalmatlanná tették.

Az olasz közvélemény mindent elkövetett, hogy Oberdanknak kegyelmet eszközöljön ki. Kegyelmet kért részére Victor Hugo, a nagy franczia író is, a ki arra emlékeztette Ferencz Józsefet, hogy ő volt az, a ki annak idején Miksa mexikói császár, az uralkodó öccse részére is kiméletet kért a győztes Juarezról. Mindez azonban nem basznált, mert Oberdankot 1882 december 20-án kivégezték.

Ezzel véget is ért az uralkodó elleni merényletek sorozata. Még volt egy eset 1885-ben, a mikor az uralkodó élete komoly veszedelemben forgott, de erről nem lehetett megállapítani, hogy merénylet volt-e, vagy pedig véletlenség. Inkább az utóbbit kell valószínűnek tartanunk, mert a katonai hatóság, mely az ügyet megvizsgálta, bűnöt nem talált. Az eset 1885 nyarán a felixdorfi tüzéségi gyakorlóterén történt, a mikor lögyakorlat közben egy ágyúgolyó a király közvetlen közelében csapott le és robbant szét. A király és kísérete ugyan séretlenek maradtak, de a veszedelem közelsége és az ágyúgolyó iránya mégis arra indították akkor a hadvezetőséget, hogy az ügyet vizsgálat tárgyává tegyék. A vizsgálat eredménye — mint azt már fentebb elmondottuk — semleges volt.

Azóta csaknem barmincz esztendő telt el és ez idő alatt sohasem hallottunk semmit sem arról, hogy az uralkodó élete ellen bármit is terveztek volna. Európa és a világ összes uralkodói mind-mind különös óvintézkedéseket voltak kénytelenek tenni életük és biztonságuk megoltalmazására, Ferencz József azonban bátran és szabadon járhatott-kelhetett népei körében. A külföldi anarchista-összeesküvések is megkimélték az ő személyét minden támadástól, mert ő benne nemcsak népei, de az egész emberiség is nem a harcos fejedelmet, hanem a béke szelid apostolát látták.

*

A postagalambokról.

A hadviselés mindent, a mi körébe esik, szolgálataba von. Még a szelidség, a béke régi jelképei, a galambok, sem kerülnek el a hatalmas úr szolgálatát s évről-évre nagyobb számmal kénytelenek a badviselés terveit előmozdítani.

A lovon kívül egyetlen állat sincs, mely ilyenmő szolgálatokra annyira alkalmas volna. A postagalambok rendkívül éles szemmel és tájékozási képességgel vannak ellátva s e tulajdonságuk a gyors repülési tehetséggel párosulva, a báboruban megbecsülhetetlen. Már háromezer évvel Krisztus születése előtt elismerték az egyiptomiak, kiknél a galamb kedvelt háziállat volt, e sajátosságait; de csak újabban fejtették ki azt tökéletességig részint az által, hogy egyes galambfajokat keresztesztek, részint hogy őket megszokott helyökről fokozatos eltávolítás által tájékozódásra szoktatták. Az így nevelt antwerpeni és lüttichi postagalambok használatnak különösen hadi szolgálatokra, a „Carrier”, „Tümler”, „Dragon”, „Möwchen” nevek alatt ismereteket e fajok s tenyésztésükre különösen a belgák, csak oly nagy gondot fordítanak, mint nálunk a lovak nemesítésére; még arra is ügyelnek többek közt, hogy lebe-

tőleg sötétszínű fajok jöjjenek létre, melyeket a ragadozó madaraktól kevésbé lehet féltetni. Mint a lovakat futtatások által, úgy a galambokat próbarepülésekkel gyakorolják be. Minden ily kiképzett madár repülő tollán ott van a szám s egyuttal jelzése annak, hogy mely irányban képes repülni, pl. Budapestről Bécsbe. Soknál, mint a híres lovaknál, még a családfát is följegyzik.

A madarakat külön e célra készített kalitkákban szállítják a harcztérre, vagy a kaszárnyákba; minden kalitkán ugyanazok a számok és nevek vannak, melyek a madarak tollán. A kalitkák különböző osztályokra oszlanak, melyek egymástól teljesen elkülönítvők s s mellett külön rácsajtókkal elzárhatók. A páros galambok számára égetett agyagból költő-fészkeket is tesznek be. De vannak mindenütt még üldörudak is, legalább 20 centiméter távolságra a faltól, hogy a madarak tollait meg ne sérthessék. Ez üldörudakat függőlegesen álló kis deszkák szakaszokra osztják, hogy az egyes madarak ne veszekedjenek s tollaikat megtépdesve, repülő képességeiket ne rongálják meg. Gondoskodnak kellő világosságról és szellőztetésről is, de az ablakokon vasrostély is van, hogy ragadozó állatok ne férhessenek hozzájuk. A hazarepülő galambokat otthon oly készülék várja, melybe a madárkák könnyen berepülhetnek, de nem jöhetnek ki belőle. Midőn berapulnak, a csapó-készülékkel össze-kötetésben álló villamos csengettyű jelt ad az örnek, hogy a sürgönyt atvehesse. A külső állomásoknál a galambokat nemek szerint elkülönítik, nehogy tojást rakva, a repülésre alkalmatlanok legyenek. Még az ablakokat is meglehetősen elzárják, hogy ne nézhessenek ki, mert megtörténhetnék, hogy különben megjegyeznék maguknak a környéket s nem igyekeznének bazarajutni.

A „besorozott” galambok ápolása jóformán már a tojásnál kezdődik. A párosodás után rendszeren tizen-negyedik napra következik a tojás. Az agyagfészkekbe az előtt szalmát és rőzsét tesznek. Két nappal később az első után lerakja a galamb a második tojástart is s megkezdődik a kiköltés. Ez 18 napig tart s ez alatt a bim naponként reggel 10 órától délután 4 óráig felváltja társát az ülésben. A fiatal galambok kezdetben vakok s csak pehely van rajtuk toll helyett. Hat-hét nap múlva látni kezdenek s ekkor jelentkeznek a tollak is, melyek 5—6 hét alatt annyira nőnek, hogy a kis madár a fészket elhagyhatja. Rendszeren azonban, hogy erősebb nemzedéket bozzanak létre, a két fiatal madár közül a gyengébbet jó korán megölik. A galambok vedlése évenként egyszer történik s ez időben nem tudnak jól repülni. A fiatalok már a második hónapban megvedlenek s 4—5 hónap múlva teljesen alkalmasak a besoroztatásra. A fiatal nemzedék közül azokat, melyek nem kora tavasszal jönnek napvilágra, kiméletből a következő évig várokoztatják. A tanításnál az első évben csak 40—60 kilométer távolságra viszik el őket hazulról, később 100 kilométernyire is, sőt öregebb galambokat kétszer ily távolságra. Minden egyes utazás után szükséges néhány napig régi fészkekben tartani őket, hogy tájékozódási érzékek élénk legyen. E tájékozódás nagyrészt a világtájékok szerint történik s ezért azt a kosarat; melyben a hadigalambokat szállítják, mindig ama világtájékok felé kell kinyitni, a hol ottbonuk van, hogy a galambok akaratlanul ez irányba elrepüljenek. A felbocsátás csak tiszta időben történhetik, mert az eső és erős szél mindig akadályozza őket a helyes irány fölismerésében.

Ha már kisebb állomásokra jól betanították őket, foko-

zatosan haladnak előre. Rendesen 7, 15, 30, 50, 70, 90, 120, 150 stb. kilométernyi távolságot vesznek egymásután s a már idősebb galambok farktollaira sürgönyt is akasztanak. E sürgöny tartója legtöbbször egy vas-toll, melyben a sürgönyt finom papírra vagy kolodium-hártyára írják, nyomják vagy mikrofénképezik. A toll nyílásait viasszal tömik be, hogy a nedvesség be ne hatoljon s magát a tollat a galamb középső farktollára erős czérnával kötik meg. E munkát gondosan kell végezni, mert megtörténhetik, hogy a farktoll megsérül s repülés közben a sürgönnnyel elhull. Mivel ez eset a legnagyobb óvatosság mellett is megtörténhetik, vagy maga a madár ragadozó madarak s ellenséges golyó áldozata lehet, háború esetén ugyanazt a sürgönyt több madár farkára szokták egyszerre megerősíteni.

Nagy és fontos szolgálatot a háborúkban még eddig nem tettek a galambok, de már az 1870-iki német-francia hádjárat megmutatta, hogy egyes esetekben, midőn vasút és táviró alkalmazása lehetetlen volt, igen jóhasznukat lehet venni s azóta az a gond, melyet különösen a belgák okoszerű kiképzésükre fordítanak bizonyosan nagyon emeli «katonai» értéküket is. Eljöhét még ez az idő is, midőn hadigalambok nélkül lehetetlen lesz hadakozó sereget képzelni.

KÉPEINKHEZ.

Háborús élet.

A háborús élet egyik elkerülhetetlen következményét: a tömeges sebesültek szenvedését igyekszik enyhíteni az az emberbaráti eljárás, a melyet a jelen számunkban közölt képek oly élethűen illusztrálnak. A humanizmus és az emberbaráti szeretet diadalának dicséretes megnyilvánulása ez. Hogy azokat a sebeket, a melyeket a harcztéren ellenséges fegyverekkel kezében egyik embertársunk ejtett, pár pillanattal később már a másik embertársunk veszi szeretetteljes, gyógyító gondozás alá, hogy ekként könnyítse azt a szenvedést, a mit amaz okozott. Erkölcsei kötelesség ez, de azért igazi szamaritanus érzés is kell hozzá.

Előzőtt, még a múlt században is napokig ott fetrengett a sebesült a harcztéren. Némelyek, a kik egyébként még megmenthetők lettek volna az életnek, éppen e késedelem folytán ott pusztultak bele a kapott sérüléseikbe. Most egészen másként van ez. Még dörög az ágyú, ropognak a fegyverek a harcztéren, már megjelennek az orvosok vezetése alatt derék sebesültszállítóink és szállítják hátra a lövonal mögé a sebesülteket, a hol rögtön orvosi kezelés alá kerülnek. Sebeket bekötözik, üdítő itallal látják el őket s beszállítják a legközelebbi gyengélkedő házba vagy kórházba, a hol a legnagyobb tisztaság veszi körül s a legodaadóbb ápolásban részesülnek.

Hogy pedig a sebesültek szaporodása folytán túlszűfoltak ne legyenek ezek a harcztér közelében levő legtöbb esetben rögtönzött kórházak, mindazokat, a kiknek állapota az azonnali továbbszállítását megengedi, erre a célra berendezett vasuti kocsikban az ország különböző városaiban, a lehető legnagyobb kényelemmel már előre ellátott kórházukba szállítják el, hogy ott, a harcizajtól távol, szakcszerű ápolás és jó ételmezés mellett, hamambb lábkapjanak.

Budapest székesfőváros előljár ebben a jó példával. Alig múlt el nap a háború kezdete óta, hogy ide sebe-

sülteket ne hoznának. Egy ilyen sebesültszállítmány megérkezését és fogadtatását mutatják képeink is. Már a vasutállomásnál várja a hosszú ut alatt kimerült sebesülteket az előkelő urinökből álló önkéntes beteg-ápolók egész serege kész teával és egyéb a betegnek való könnyű élelmiszerekkel s mielőtt a szállításra szintén készen álló sebesültszállító-kocsikra, automobilocokra raknák őket, megvendégelik, etetik, italják, cigarettával, szivarral ellátják az eltikkadt harcosokat. Ezután kezdetét veszi a szállítás a különböző, modernül berendezett kórházakba. Itt már gondosan elkészített birta ágy várja a szenvedőket s ép úgy, mint a vasutállomásnál, a kórházakban is gyöngéd női kezek veszik gondozás és ápolás alá az elgyengült harcosokat, akik nem győznek eléggé hálálkodni azért a szeretetteljes, gondos ápolásért, a melyben nemzetiségre való különbség nélkül részesülnek.

Így megy ez országsszerte és nap-nap után mindenütt, a hol csak a sebesültek és botegek részére kórházakat rendeztek be. Kivételt nem tesznek senkivel. Egyforma gondozásban részesülnek a hozzánk tartozók és ellenségbeliek egyaránt. Ilyen gondozás és orvosi kezelés mellett aztán még a súlyosan sebesültek is hamarosan elfelejtik a szenvedést és senki sem csodálkozhat rajta, ha azt hallja, hogy a könnyebb sebesültek a kik egyébként még harczraképesek maradtak, alig várják, hogy visszamehessenek a harcztérre, folytatni a hősi küzdelmet a királyért és hazáért.

HIREK.

Adományok. A létesítendő csendőrségi internátus alapja javára újabban a következő adományok folytak be, és pedig: Jakói János székesfehérvári lakostól 5 K, dr. Rapoport Alfréd wieni lakostól 120 K, a cs. és kir. szab. kassa-oderbergi vasut vezérigazgatóságától 39 K, 52 f. és az almásfüzitői petroleumfinomítógyár részvénytársaságtól 20 K, mely adományokkal az alap vagyona 33939 K 64 fillérre emelkedett.

Harcztéri első halottunk. Horváth Imre I., a cs. és kir. 3 badsereg-hadtápparancsnokságához tábori csendőr szolgálatra beosztott, VI. számú csendőrkerületbeli lovascsendőr a Lemberg körüli harcztéren hősiess viselkedése közben, augusztus 28-án ellenséges golyótól találva, dicső halált szenvedett. A megdicsőült bajtárs emlékét kegyelettel őrizzük.

Jutalmazások. A néhai dombrádi Nagy Gyula csendőrezredes által, a közbiztonsági szolgálat terén kiváló eredményeket felmutató és öreiket mintaszerűen vezető, alárrendeltjeikben pedig a testület iránti ragaszkodást fejlesztő hazafias őrsparancsnokok évenkénti jutalmazására létesített alapítvány folyó évi kamataiból keletkezett egyéenkénti 45—45 koronából álló jutalmat teljesítve Nagy Gábor tábornok ur, mint a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője, Tamás András, I. számú csendőrkerületbeli őrmesternek, Vass Lajos I., II. számú csendőrkerületbeli őrsvezető cz. őrmesternek, Thoma Márton, III. számú csendőrkerületbeli őrmesternek, Weisz János, IV. számú csendőrkerületbeli járásőrmesternek, Simon János II., V. és

Magyar István II., VI. számú csendőrkörületbeli őrsvezető ez. őrmestereknek, Bata Márton VII. számú csendőrkörületbeli őrmesternek és Kovács Ferencz VIII. számú csendőrkörületbeli járásőrmesternek adományozta.

Laktanyatűz. Liptótelepén, az őrs-laktanya szomszédságában lakó Teich Mór mozgókonyhájában szeptember 10-én tűz keletkezett, a mitől a laktanya udvarán külön álló altiszti lakás tetőzete is meggyult s az a mellé épített éleškamrával együtt leégett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ukrainiak kiáltványa. Egy háborús kiáltvány, melyet az ukrainaiak adtak ki legutóbb Lembergben, ráirányította a világ figyelmét a legkevésbé ismert nemzetiségek egyikére. Az ukrainaiak, a miként ismeretes, felhívást intéztek orosz iga alatt nyögő testvéreikhez és szavaiuknak, ép úgy mint a lengyelek felhívásának, nem maradtak el a kellő eredményei. Az oroszok, a náluk már megszokott hazudozás alapján azt hirdették mindég, hogy 170 millióra rúg, a számuk és elhallgatták, hogy ennek a néptömegnek egy harmada olyan elemekből áll, a kiknek a legkevésbé közük sincs az oroszországhoz és a kik sem nyelvileg, sem pedig kultúrájuk szempontjából nem tartoznak hozzájuk. Az orosz statisztika harmincz millió embert egyszerűen átszámított az igazi oroszok oldalára. Ez a harmincz millió népesség ugyanis az ukrainai, a kis orosz, a kik most szintén le akarják rázni magukról a gyűlölt orosz uralmat. A nagyoroszok száma körülbelül 55 millió és ezakon laknak, míg délen az ukrainaiak vannak, a határlakók, a kik minden tekintetben eltérnek a nagyoroszoktól. Testalkatuk, nisztaabb szláv faji jellemvonásokat tüntet föl, nyelvük pedig lényegesen eltérő az oroszától. Csak a vallásuk orthodox-görög és ez a különbség szolgált alapul arra, hogy oroszoknak deklarálják őket. Az ukrainaiak egész déli Oroszországnak lakosságát teszik. A földrajzi határvonal, a mely elválasztja őket a tulajdonképeni oroszoktól, Bjelostoktól Csernigowon és Woronesen kenezstől Saratowig a Volga folyón bízható meg. Nyugaton a lengyel nyelvterülettel keverednek és mint egy hárommilliózian Ausztriában, Galiciában is laknak. Ők azok, a kiket mi ruthéneknek is nevezünk, de ökmagukat csak ukrainaiaknak hívják. Galiciából indult ki a külön erőteljes ukrainai modern kultúra. Lembergben külön ukrainai egyetemet állítanak föl, a mely ma még csak mint az ottani lengyel egyetemnek egy része működik. Tegen erőlyes művelődési proceesszust indítottak meg és törekvéseiknek az oroszországi ukrainaiak körében is jelentős visszhangja támadt. Az oroszok fölismerették az ukrainai mozgalom jelentőségét és erőlyesen, sőt erőszakosan szállottak szembe a mozgalommal. Ukrainista lapok megjelenését betiltották, könyvek behozatalát megakadályozták. Épen ezért az Oroszországban lakó ukrainaiak milliógyűlölettel elnyomókat és felszabadítóként várják a diadalmasan előnyomuló osztrák és magyar hadakat.

Hadifoglyok hajdan. Negyedszázadon át küzdött, mint tudjuk, a magyar nemzet a törökökkel s e küzdelem végső felvonása II. József alatt játszódott el azon háborúban, mely 1788 február 15-től 1790 szeptemberéig tartott. S dacára azon körülménynek, hogy e hadviselés majdnem három egész éven át szakadatlanul

folyt, mégis oly csekély a török kezébe esett hadifoglyok száma, a minő most néha egy kis előőrsi összejáratnál odakerült az ellenség kezébe. A részletes és pontos kimutatás e háború foglyairól a következő:

Hadi fogolylá lett osztrák-magyar részről a töröknél egy őrnagy: Szarvasy, 5 gyalogkapitány: Scholderer, Christiani, Jelleky, Roscher és Schultz; 2 lovas kapitány: báró Berg és Imgarten; egy gyalog alkapitány: Weinert; 6 főhadnagy: báró Wimersperg, Gergey (később Gergey), Vetsey, Geitz, Martini és Stanits; 2 alhadnagy: Kozy és Jany; 4 zászlótartó: Onzelt, Fenyvesy, Keszler és Melchior; és végre 3 tisztjelölt (cadette): Hiemer, Kovács és Phely, mely 24 tiszt és tisztjelölt közül a békekötéskor csak 21 tért haza, miután Berg lovaskapitányt az angol követ már korábban megszábadította, Imgarten időközben meghalt Fenyvesy pedig törökké lett. Őrmestertől lefelé e hosszú háború alatt összesen 1326 ember vitetett mint hadifogoly Konstantinápolyba és pedig 76 huszár, 7 uhán, 3 könnyű lovas, 10 dragonyos és 1 vértés, összesen 97 lovas; 5 tüzér, 376 német gyalogos, 246 magyar gyalogos és 393 batárör, összesen 1015 ember; továbbá 3 vadász, 2 „caikisten corps”, 4 utász és 115 önkéntes, összesen 124 egyén s végre a katonasághoz tartozó, polgári állásuk közül 2 oláh pap, egy vesztegzári sebes, 78 földműves, 1 postaszolga, 1 markotányos és — mint forrásunk mondja — 2 zsidó, összesen 85 nem katona. Ezek közül meghalt a békekötés előtt 610; a követek megszábadítottak 91-et és pedig a francia követ 19-et, a porosz szintén 19-et, a lengyel 52-öt s a hollandi egyet; török hadihajókkal eltávozott 32, elszökött 10, törökké lett 33 s így az elmaradtak száma 776-ra terjedt, de bázatért még 550 egyén, a kik előbbi állásukat visszakapták. Ime! Tehát majdnem három évig folyt küzdelemben az összes foglyok száma kevés haladja túl az ezret, a kiknek egy része hihetőleg sebesülten jutott az ellenfél kezébe, a mit a halottak nagy száma bizonyít. Igaz, hogy talán az osztrák-magyar hadsereg itt is több török foglyot mutathatott fel, de oly hosszú ideig tartó háború csak változó szerencsével folytatott és így egyik fél foglyaiból biztosan lehet következtetni úgy a hadjárat minőségére, mint a másik fél foglyainak számára.

A háború költségei. Az osztrák pénzügyminiszter beszélt egyszer a Reichsrathban, hogy mennyibe kerülne Ausztria-Magyarországnak a háború és kijelentette, hogy a hadsereg minden tagja naponként tizenkét koronát kerülné, nem számítva bele a nyugdíjakat, kártérítéseket és a háborúból folyó kiadásokat. E szerint a számítás szerint, ha két millió katona van mozgósítva, egy hat hónapos háború, négy és fél milliárd koronát emésztene fel. Ezt a számítást véve alapul, a Quarterly Review-ben egy angol pénzember értekezik egy világháború költségeiről. Mindenekelőtt összeállítja a közelmúlt nagyobb háborúinak statisztikáját és megállapítja, hogy csupán pénzben a német-francia háború Franciaországnak 1306 millió, Németországnak 1860 millió koronába. A harminczegy hónapos délafrikai háború Angliának, a kincstári hivatal adatai szerint, öt milliárdjába kerül. A másfél éves orosz-japán háborúban a japánok költsége közel öt milliárd korona, az oroszoké valamivel több mint hét milliárd korona volt. Ezután áttért a közeljövő eshetőségeire és három milliárd koronára teszi azt az összeget, a mit Németországnak az első hat éven a háborúra kellene költenie. Mindenféle háború egy nagy államnak az első

negyedévben legalább két és fél milliárd koronájába kerülne. Ehhez hozzá kell venni még az anyagi károkat, a mikkel a hadviselő ország a badfelszerelés megrongálásával vagy elpusztításával szenved. Ha például az angolflotta elpusztulna, a flotta újjraépítése két és fél milliárd koronájába kerülne Angliának.

Kolumbus származása. Anna's idejében tizenegyet olasz város vetélkedett azért a dicsőségért, hogy Kolumbus Kristófot a szülőföldjének mondhasse. Az idők folyamán ez a szám még tovább növekedett s a tudomány a legalaposabb kutatások dacára még sem tudta véglegesen eldönteni, hogy hol született Amerika felfedezője. Újabbban egy Arribas y Turull nevű spanyol kutató egészen új, az eddigiektől merőben eltérő elmélettel ejti bámulatba a világot. A spanyol tudós kutatásai alapján ugyanis azt állítja, hogy Kolumbus spanyol volt és Pontevedra spanyol városkában látta meg a napvilágot. A spanyol kutató egész sereg olyan okmányt ástott ki, a melyekben 1313-tól 1528-ig Kolumbus nevű polgárok neve szerepel Pontevedra lakosai sorában. Különösen nagy súlylyal esik a mérlegbe egy 1413-ból való okmány, melyben egy Kolumbus és egy Monterosa — a nagy felfedező anyja tudvalevőleg Monterosa leány volt, — úgy vannak feltüntetve, mint egy halkereskedő özég társtulajdonosai. Úgy látszik tehát, hogy a két kereskedő családi kötelekkel fűzte szorosabbra az üzleti viszonyt s bizonyos valószínűsége van annak a feltételezésnek, hogy előbb a házasságból származott Kolumbus. De ha ez igaz, akkor miért állította magáról a bátor hajós mindig azt, hogy Genuában született? Arribas Turull erre is megadja a feleletet. Szerinte senki sem lehet próféta a maga hazájában s ez elég ok volt Kolumbusnak arra, hogy külföldinek állítsa magát. Arribas y Turull meglepő állítása ban még tovább megy s megállapítja azt is, hogy Kolumbus zsidó volt. A Monterosa családban ugyanis, melyből Kolumbus anyja származott, gyakran a zsidó előnevek, úgy mint: Ábrahám, Eleazár, Jákob, Benjamin, stb. Kolumbus anyját magát különben Zeuszannának hívták. Azonfelül Kolumbus meleg barátság fűzte orvosához, Lévyhez

és jóltexődjéhez, Louis de Santages-hez, valamint több más zsidóhoz. Ismeretes továbbá, hogy Kolumbus leveleiben gyakran idéz a szentírásból. Mindez, a spanyol kutató szerint, a mellett szól, hogy Kolumbus zsidó volt, annál is inkább, mert ha származását és születése helyét a valóságnak megfelelően írta volna fel, kitette volna magát az inkvizíció üldözéseinek. Végre Arribas y Turull azzal az állítással teszi föl meglepő felfedezését a koronát, hogy Kolumbus, a mikor tengerre szállt, tulajdonképpen egy új ígért földjét akart felfedezni hit-sorsosai számára.

FEJTÖRŐK.

Képtalány.

Szótalány.

Hogyha messze mérsz:
Befogadni kész.

Az első szótagját
A szabadban is leled,
Míg a másodiknak
Az állam ad helyet.

Ókori lelet.

Olvasd el e tábla felírását:

EPIC ILOC ANH
EVER NIT IL OS D
EJO

Megfejtési határidő: 1914 szept. 28-ig.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erásébet királyné szanatorium-sorsjegy lesz kisorsolva.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök

törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek
létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 2.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás
ellenében.

Külföldi pénznemek vé-
tele és eladása.

Sorsjegyek ekrészletre és
készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2. Oly takarékbetétek után, melynek a betető az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem költi, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával).

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intévények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Előléptettek:

1914 szeptember hó 1-ével:

örmesterekké:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Petőfi Mózes, Korda Lajos, Farkas Péter, Vukovics József, Molnár Ferencz, Bölöm József; továbbá
a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Kelemen Sámuel, Mircse Lázár és Szöcs Gábor örsvezető cz. őrmesterek.

örsvezető cz. őrmesterekké:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Ozsvár Kálmán, Konnerth János, Rus János, Magyar Ferencz, Németb László, Bogyor Sándor, Dimény József, Szép Lajos, Elek Sándor, Szücs Imre, Argius Valér Aurél, Schäffer Ferencz, Atyánszky Mihály, Lázár Sándor, Néveri Sándor, Oláh Károly, Péter Zsigmond, továbbá

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Hegyesi Gábor, Schalter János, Jónás Mihály és végül
a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Tamás Ignác, Szabó József II., Bakó Dániel, Péter Lajos, Lundeán János, Oliás János, Kopacz Károly és Székely Mihály csendőr cz. őrmesterek.

Lovaglási jutalomdíjban részesítettettek:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Gőz József járásörmester és Lemák Vazul csendőr 3—3 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítettettek.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Gáspár Sándor csendőr 3 drb., Sági János I. őrmester, Sugár Géza és Tamba Demeter csendőr cz. őrmesterek 2—2 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítettettek.

Névváltoztatások:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Puha János csendőr, a m. kir. belügyminiszter ur 1914. évi 143,917/VI—a. számú engedélye alapján, családi nevét «Pintér»-re változtatta.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Blázs (Blasiu) Péter csendőr cz. őrmester, a m. kir. belügyminiszter ur folyó évi 7424/VI—a. számú engedélye alapján, családi nevét «Balázs»-ra változtatta.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Suciú Gergely csendőr, a m. kir. belügyminiszter ur folyó évi 23,488/VI—a. számú engedélye alapján, családi nevét «Szöcs»-re változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Janka Ferencz csendőr cz. őrmester, Kiss Rózával, 1914 július 12-én, Tordaturon.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Józsa József I. örsvezető cz. őrmester, Ván Zsófiával, 1914 augusztus 2-án, Kiskunfélegyházán.

Homonnai Gáspár csendőr cz. őrmester, Vághi Ilonával, 1914 augusztus 10-én, Gyöngyösön.

ÓVÁS és KÉRELEM!

Szántó József 16 éve álló-géparúháza kizárólag alantí czímen létezik Szegeden városi bérpalotában. Kérem tehát sok ezer illetékes barátomat, ügyeljenek, hogy meg ne tévesszék hasonló nevű czégek és szigorúan Szántó József nevét követeljék rendelés megtételénél. Flókraktáram pedig nincs Szegeden, de sehol az országban. Csakis

nálam kaphatók: katonai hegyi, Postillon, Britania és Helical kerékpárok a tünéklő Pathéon beszélőgépek és lemezek fölerakata is nálam van, csendőrségi díszvarrógépek és egyéb részletezésre. Főárjegyzékem ingyen küldöm. Várom becses rendelésüket és ez uton küldöm üdvözlémet sok ezer párloló barátainknak. : :

SZANTÓ JÓZSEF
géparúháza Szegeden, városi bérpalota.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomtatványok
Sapkák
Keztyük
Kardbojt
Celluloid kezelő és nyakravaló
Czipókrém
Fegyverzsir
Borotváló készlet
6, 10 és 20 éves
szolgálati kereszt
stb. stb.

Nagyvárad, Rulikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Mindenemű felszerelési tárgyak
dus raktára olcsó árakkal.

Szives figyelmébe ajánljuk házilag készült, zefir, kreton és szabályos fehér ingeinket kitűnő minőségben és olcsó ár mellett.

Kiváratra készséggel küldünk ezekből választás végett.